

Landbrukskompost

Utnytt gårdens ressurser

Resirkulering av gårdens ressurser

I landbruket generelt, og i økologisk landbruk spesielt, ønsker man å utnytte gårdens ressurser til fulle. Målet er mest mulig bruk av lokale ressurser, resirkulering og redusert bruk av eksterne innsatsfaktorer. Bruk av egenlaget kompost er et ypperlig eksempel på hvordan avfallsprodukter kan brukes som ressurser videre i produksjonen.

Det er flere positive effekter av å bruke komposten på jorden. Den inneholder et bredt spekter av næringsstoffer som frigjøres gradvis i takt med plantenes behov. Den er et fint produkt for miljøvennlig tilføring av organisk materiale, den har god mikrobiell effekt, som igjen gir bedret jordstruktur og motvirkning av flere plantesykdommer. Den gode mikrobielle effekten innebærer at forholdene for jordas naturlige mikroliv bedres slik at motstandsdyktigheten mot uønskede sopp og bakterier styrkes.

I hagebruket er noen cm med kompost et godt alternativ til for eksempel bark som jorddekke. Det reduserer ugraset, samtidig som jorda tilføres næring og sikres god lufttilgang.

Kompost er ikke bare kompost

Vellykket kompostering er en forutsetning for at komposten skal egne seg til å bedre jordas tilstand. Riktig pH og balanse mellom næringsstof-

fer er viktig, og innholdet av tungmetaller må være innenfor grenseverdier. Resultatet av komposteringen kan variere mye, avhengig av opphavsmaterialet og selve komposteringsprosessen. Det er derfor viktig å ta ut prøver for analyse når komposten er moden, så man har oversikt over hva man sprer. Innholdet av tungmetaller kan man sjekke mot kvalitetsklasser som forteller hvor det er tillatt å spre komposten. Næringsinnholdet kan brukes for å optimalisere gjødslingsplanen.

Ubalansert innhold av næringsstoffer kan gi stor avrenning og hemme opptaket av enkelte næringsstoffer. For høyt C/N-forhold vil også immobilisere Nitrogen, fordi mikroorganismene som omdanner karbon forbruker nitrogen i prosessen, på bekostning av tilgjengeligheten for plantene. For eksempel vil kompost med mye hestegjødsel, bark eller flis inneholde mye karbon i forhold til nitrogen, og trenge lenger kompostering.

En moden kompost der oksygentilgangen har vært god skal lukte godt og være fri for toksiske forbindelser. Vond lukt kan være et tegn på at oksygentilgangen har vært dårlig, og skapt gode vekstforhold for uønskede sopp og bakterier. Hvis analysene viser bra sammensetning av plantenæring og lavt innhold av tungmetaller har man fått et verdifullt produkt basert på ressurser man allerede har på gården.

Komposteringen

Kompostplassen skal være på kjørefast underlag, for eksempel grasmark eller gårdsvei inntil grasmark, som ikke gir lekkasje av næringsstoffer til vann og vassdrag. Det bør være 3 – 5 % fall i rankenes lengderetning. Plassen må også ha mulighet for tilføring av vann og tildekking av rankene.

30 – 40 % av innholdet bør være strukturmateriale som kvernet/vridd lauvtrevirke, med høyt C/N-forhold.

30 – 40 % friskt materiale/grønt, med middels C/N-forhold.

10 – 30 % husdyrgjødsel eller lignende, med lavt C/N-forhold.

Gjerne 10 % god, hygienisert kompost.

Opp til 10 % leirholdig, steinfri jord.

C/N-forhold i det samlede utgangspunktet for komposten bør ideelt sett være ca 30 %.

Rankene bør legges lagvis med tørt materiale i bunnen og samme innhold hele veien. Store bestanddeler deles opp forraskere nedbrytning. Størrelsen på rankene tilpasses vendeutstyret med maks høyde på 2 meter og maks bredde 4 meter. For å sikre god oksygentilgang vendes rankene når alt er lagt opp, og igjen når temperaturen 1/3 ned fra toppen måler 55-60°C.

Denne temperaturen skal holdes i minimum 3 dager slik at alt blir hygienisert. Man holder kontroll på temperaturen med en komposteringslogg. Komposteringen gjøres under aerobe forhold hvis komposten til en hver tid måler >5 % O₂. CO₂ bør være <12 % de første 3 ukene. Senere kan det ligge mellom 12-16 % når man måler litt lavt, midt i ranken. Mål samme sted hvergang og mål hver dag den første tiden. Det er ikke påkrevd å måle O₂ og CO₂, men kan være en grei logg å føre likevel.

Hvis komposten er for tørr er det beste å tilføre vann under vending. Man skal kunne klemme ut et par dråper vann i neven. Ca 55-60 % fuktighet er bra.

Sjekk moden kompost med analyser

Eurofins Agro tilbyr analyse av landbrukskompost for innhold av plantenæring, tungmetaller og bakteriene E.coli, Salmonella og termotolerante koliforme bakterier. Det er viktig å ta ut representative kompostprøver. Pass på at komposten er moden og godtblandet før prøvetaking.

Til analyse av næringspakke, mikronæringsstoffer og tungmetaller trenger laboratoriet 2,5 liter landbrukskompost. For mikrobiologiske analyser trenger vi en ekstra prøvepose med 1 liter kompost.

Ved innsending brukes ren og tett emballasje, egnet til prøvekonsistensen. Det kan være en boks eller flaske med stor åpning eller pose med klipslås. Merk prøvene med din egen referanse og overfør merkingen til bestillingsskjema fra Eurofins Agro der du krysser av for hvilke analysepakke du ønsker. Pass på at dine kundeopplysninger er korrekte, og at skjemaet er signert før innsendelse. Prøvene må pakkes slik at de tåler transport/postgang.

Merk den ytre emballasjen godt synlig med «KOMPOST» og send pakken til:
Eurofins Agro Testing Norway AS
Postboks 3033
1506 Moss

Har du spørsmål eller ønsker du ytterligere informasjon om analyser av landbrukskompost, er du velkommen til å ta kontakt på jord@ftn.eurofins.com eller på telefon 92 23 99 99.

